

FEIL HA BREIL

Maro an Dug !

Bevet an Dug !

...ar c'homzou-se, youc'het e Bleun-Brug Landreger, a lavare e oa birvidik atao Karantez Breiz en hor c'hreiz.

FRAMM KELTIEK BREIZ

KEVRENN AL LENNEGEZ
KENSTRIVADEGOU

Diou genstrivadeg a zo krouet gant kevrenn al Lennegez er Framm Keltiek.

1. **Kenstrivadeg ar romantou**. — Eur priz a 2.500 lur d'ar gwella pezh-c'hoari, embannet pe diembann.

2. **Kenstrivadeg ar peziou-c'hoari**. — Eur priz a 2.500 lur d'ar gwella pezh-c'hoari, embannet pe diembann.

An oberoù moulet a dieo baza bet embannet e-doug ar bloaz 1942. Ar skridoù, moulet pe dornskrivet, a dieo beza kaset da zaneveller ar gevrenn a-raok ar c'henn-

« a viz genver 1943.

Roet e vo ar prizioù e-pad Kendalc'h Sant Erwan 1943, goude ma vo bet barnet ar skridoù gant izili ar gevrenn.

Ma ne ginniger ket oberoù a dalvoudegez d'ezo e chomo ar varnerien hep rei ar prizioù.

N'hell ket izili ar gevrenn kemer perz er c'hennstrivadegoù.

Daneveller Kevrenn al Lennegez.

ABEOZEN.

Kazdeuz ar Framm keltiek er Radio

Bep yaou, da 19 eur, e c'hellit selaou Roazon-Breiz (hinder-gwasgennoù : 288 m. o rei dimp « Kardeur ar Framm Keltiek »).
Klevet e vez : 1. Eur brezegennig e gallec ; 2. eur brezegennig e brezoneg ; 3. Pennadoù dibabet diwar kazetenoù ar vro.

Evel-se e c'hello ar Framm Keltiek kas da benn unan eus e gefridioù pennañ : komz euz ar Vrezoneg eus Breiz, eus kudennoù bras ar vro.

Kenvroiz : selaout bep yaou da 19 eur Kardeur ar Framm keltiek.

Ha plijout a ra d'eoc'h FEIZ HA BREIZ ?

NEUZE :

- Klaskit eul lenner nevez d'eomp ;
- Kasit d'eomp anioù ho mignoned ;
- Kasit ho « kweneg ar Brezoneg »

« FEIZ HA BREIZOU » KOZ hag a c'hellomp gwerza d'hon lennerien

Dek bloaveziad Feiz ha Breiz 1922.
Daou vloaveziad Feiz ha Breiz 1924.
Daou vloaveziad Feiz ha Breiz 1928.
Triouec'h bloaveziad Feiz ha Breiz 1929.
Triouec'h bloaveziad Feiz ha Breiz 1930.
Tri bloaveziad Feiz ha Breiz 1932.
Eliz bloaveziad Feiz ha Breiz 1933.
Eliz bloaveziad Feiz ha Breiz 1934.
Daou vloaveziad Feiz ha Breiz 1936.
C'houec'h bloaveziad Feiz ha Breiz 1935.
Eliz bloaveziad Feiz ha Breiz 1937.
Eliz bloaveziad Feiz ha Breiz 1938.
Pemp bloaveziad Feiz ha Breiz 1939.

Dek bloaveziad Feiz ha Breiz 1940.
Dek bloaveziad Feiz ha Breiz 1941.
Rei a c'hellomp ar bloaveziou-se evit 15 lur ar bloaveziad, mizou kas hag all, unmet bloaveziadoù ar bloaz 1941 a zo 20 lur ar pezh.
Ar re o deus Feiz ha Breizou koz ha ne reont netra ganto a vije mat d'ezo o degas d'eomp, rak goulnn a zo d'ezo.
Anaoùdek bras e vefemp d'an hini a c'hellfe degas d'eomp seiz Feiz ha Breiz Genver 1935 rak neuze e c'hellfemp ober seiz bloaveziad Feiz ha Breiz 1935.

« FEIZ HA BREIZOU » KOZ hag a c'hellomp rei evit netra nemet ar mizou kas

Feiz ha Breizou koz, niverennoù distag ha n'heller ober bloaveziad penn-da-benn ebef ganto ha plijadurus koulskoude da lenn, kouls ha levrioù hag a zo dislivet, dispeget ha saotret o goloù, traou holl hag a za mat lakaat er padadoù a raer d'ar prizo-

nidi, a gasimp d'ar re her goulnno, en eur pakad a 20 lur bouez, d'ar muia, dre ar gar, hag a 6 lur bouez d'ar muia dre ar post, evit 20 lur arc'ant degaset da Rener, Feiz ha Breiz, Scignac, C.C. 21.802 Rennes.

Nnn. 9 ha 10

FEIZ HA BREIZ Gwengolo-Here 194

SEILL YANN V

An Dug en e ziliad brezel ha kurunet war e d'ron
(tennet eus Euriou Gouent Karmez an Naoned)

Eost 1939 : ar Bleun-Brug a sone o c'heierigou ruz-wenn evit gervel an holl Vretoned vat da lida kantved ar *Barzas-Breiz*, oberenn-meur eur Breizad a ouenn vat : *Kerbarker* ! Met, souden eun avel pennfollet leun a gasoni a c'houezas war ar bed, en eur strewi dre ar vro son eur c'hoec'h all : hini ar brezel, a c'hal-ve hor yaouankizoù d'eun abadenn ziskiant !

Eost 1942 : tri bloaz a zo tremenet abaoe : ar Bleun-Brug a zon a-nevez o c'heierigou ruz-wenn evit degas kouñ d'ar Vretoned e varvas, pemp kant vloaz a zo unan eus gwella renerien hor bro : ar Aotrou Yann V, dug roued Breiz.

D'ar 29 a viz eost, endra ma sone glasou an Dug en iliz-veur, hag e kenneñ embannour Breiz maro « ar Prins Uhel, Hagarat, Madalezus ha Brokus meurbet » eun niver bras a dud a zirede da Landreger. Ha warlerc'h kleier ar c'hanv, kleier al levnez : *Maro an Dug, Bevet an Dug* !

Bevet an Dug ! Na tridet hon eus o klevet ar c'homzou-se a lavare ivez e oa hepred hirvidik karantez Breiz e kalonou ar Vretoned hag an testeni-se a zo bet roet d'eomp en eun doare splann edoug kendalc'h Landreger.

Warlerc'h son an drompilh hag hini ar c'heier, mouezioù renerien ar Bleun-Brug a zigore ar gouelioù.

Darak eur zal-leun tenn, re vihan evit degemeret an holl daoust d'ez e beza divent, an A. James Bouille pennaerener ar

Bleun-Brug Landreger

1942

« Gouelioù ar Bleun-Brug e Landreger a voe unan eus ar re vrasañ hon eus gwelet betek-hen. »
(ARVOR-6-9-42)

Bleun-Brug goude beza trugarekaet penadurezioù Landreger da veza roet o skoazell da lida pemp kantved deiz ha bloaz Yann V, a roas da c'houzout pal ar gevredigez, a zo hepred an hevelep hini abaoe ma vleunias ar Bleun-Brug war douar Keryann, 37 vloaz a zo :

Petra a glask ar Bleun-Brug nemet mad ha sked ar Vro ? Ha petra eo eta ar Bleun-Brug nemet eur strollad Breizd katolik o labourat evit ar Vro, dir-dam mestroniez eskibien Vreiz ? Chom a ra ar Bleun-Brug en diavaez d'ar politikerezh, o senti euz ar gouarnamant a ren, hervez doare-ober an Iliz Katolik.

Ar pezh a c'houlenn ar Bleun-Brug eo ma vo roet d'an den pezh a zo d'leat dezañ hervez e Vro, hervez e yez, hervez istor e dud. Gwirioù en deus pep den, ha ni, Bretoned a ouenn vat hon eus gwirioù evel Bretoned, rak hon tadou, renet gant ar Sent koz diskennet war an douar-mañ er c'hwec'hvet kantved, o deus roet dimp da herez eur Yez, hag eur Vro, Hag evit difenn madou ar Vro ar Yez, en em gavomp, ni tud ar Bleun-Brug, a-du gant lizeioù ar Pabed gant komzou ha skridoù hon eskibien, ha gant ar pezh a c'hell soñj pep den te- al, hag eeun.

Goulnn a reomp dreist-holl ma vo kelennet hor Yez, ar Brezoneg, ma vo

kelennet hon Istor, Istor Breiz, ma vo evel-se miret ha kresket hon doareou-sonjal a Vreiziz. Madou a zo bet roet dimp gant hon tadou a fell dimp difenn a-enep al laer, madou a fell dimp kreski ha kaeract bepred.

Krediñ a reomp e Breiz, en he Yez, en he Spered. Gouzout a reomp emañ hor Bro oc'h adsevel souezus, hag emañ o parañ eviti eun amzer da zont a lakañ anezi da skedi dirak ar bed-holl.

Hor Bro Breiz a zo dirak ar mor bras evel an tour-tan a vo hepdale sellet outañ gant an holl dre ma lugemo a bell.

Maro eo dija ar gevier koz a-enep Breiz. Sklaer eo bremañ d'an holl n'eo ket Breiz eur vro baour evel ma veze ze lavaret gwechall. Pinvidik eo hor bro, ya, pinvidik gant he douar, gant he zud niverus ha kalonek, gant an tan a verv enomp holl, Bretoned.

Eur bobl o kreskiñ a gav an trec'h war ar re all, se 'zo lezenn ar vuhez. Ar Vretoned gant o bugale niverus, ar Vretoned gant o feiz kristen, a drec'ho war ar re all hag a gemero hep dale dindan heol Doue al lec'h a zo dleet dezo. Setu ar pezh a zo sklaer, setu ar pezh a vo sklaeroc'h c'hoaz gant ar Bleun-Brug-mañ, rak deuet omp emañ da embann youl Breiz da drec'hi.

Goude, an Ao. Jorj G. Toudouze en eur brezegenn belavar a zisplegas d'omp buhez, oberenn ha sked Yann V. Goude beza e glevet, na vezer ket souezet o welet penaos an Dug Yann en devoa graet eus e vro eur « gwir baradoz an douar » rak e gwirionez bez eo eur Fur, eur Saver, eur Peoc'haer, eun Doueüs, eur skouer kaer a rener-pobl ha n'eo ket re rei d'ezan al leshano a Zug Roueel; a Zen Hael !

Yann V a oa eur saver, ya, ha diskouezet en deus penaos e kare kalz an traou kaer, an arzou. Ilizou evel hini ar Foll-goat, perlezenn Bro-Leon, a zo eun testi eus amzer vleunius an Arzou e Breiz er XVvet kantved, met ivez eus feiz birvidik hon hentadou.

Ha setu perak an Ao. Perrot, rener-diazeour ar Bleun-Brug a gemeras tro da c'houlenna digant e genvroiz mirout hor chapelou istorek, chapelou hor zent koz, tadou ar vro, a zo kalz anezo siouaz en eur stad truezus, na n'int ket c'hoaz holl kouezet en o foull.

Diazeour ar Bleun-Brug a ginnig, gant pempkantved Yann V, mirour an Arzou kaer, ma vezo savet eur gevredigez, dindan paeroniezh ar Bleun-Brug

evit diwall chapelou istorek Breiz hag adsevel ar re a gouez bemdez tamm ha tamm, goloet gant an drein, tiez a bedenn dilezet, mez d'eomp !

Warlerc'h an Ao. Perrot, an Ao. a Gerguezec, goude beza roet da Ao. Person Landreger eur releg eus Yann V, nevezadkavet, a lennase c'halvadenn evit ma vezo savet eur bez nevez d'an Dug...

30 a yez eost ! Gant eur vintinvez heolek, klesier Landreger hor galv d'an ole-renn-bred, evit ene Yann V, kanet gant an Ao. Chaloni Brochen, vikel-vras St-Brieg. Menegomp en ofis-se, etouez ar pennadureziou, kannaded ar Gouarnamant, Prefed St-Brieg hag eil Prefed Lanuon. An Ao. Bourdelles, kelenner war an istor, en eur brezoneg flour ha pinvidik, a res meuleudi Yann V ; en eur ober ano eus bezziou mat ar prins breizat, eus e oberou hag eus e spered kaer, e tiskouez d'eomp ar c'hentelioù a dleomp tenna eus skouer hor c'henvroad brudet (1)

Ar mare ar fromusa, ar c'haera eus an ofis-se, e vo sur a-walc'h kan at Libera war bez an Dug, goloet a vleuniou roz, brug, hag a erminigou, dirak penn santel Paeron Breiz a zebante mousc'hoarzin ouzomp ; eur mousc'hoarzh a anaoudegez d'ar Vretoned niverus deuet da veuli e wella servicher : Yann V.

Meulgan da sant Ewan eus Gwi Ropartz, k'net ken dispar gant laz-kana Lanuon, a darzas pelloc'h dindan bolz an iliz-veur, evit kloza an ofis.

Eur pred a vodas goude an holl dud a bouez deuet d'ar gouel ; menegomp : an Ao. Perrot, rener diazeour ar Bleun-Brug ; an Ao. Chaloni Brochen, vikel-vras sant-Brieg ; J. Bouillé, pennrener ar Bleun-Brug ; Pinel, eil-prefed Lanuon ; de Kerguezec, maer Landreger ; chaloni La'ne, person Landreger ; Roparz Hemon, rener Framm Keltiek Breiz ; Yann Fouere, rener ar Brezoneg er skol ; P. Mocaer, ad-rener ar Framm Keltiek ; Martray, oc'h ober evit La Gatinais, kannad ar Yaouankiz ; Le Mercier d'Erm ; G.-G. Toudouze ; Even, rener strollad-labour ar Bleun-Brug ; Dezarrois, mirour ar mirdiou broadel ; Herri Caouissin, sekretour ar Bleun-Brug ; L. ar Flo'h, rener « Studi hag Ober » ; Bourdelles ; Bouault ; Fl. Le Roy ; R. Caouissin ; S. Nicol ; Trecan ; an Itronnez Even, Galbru, Vela de Bellaing, Bouillé, Tinaig ha Janig Lucia, hag all...

Warlerc'h ar pred-se, en ti-ker, dirak eur zal leun tenn adarre, pennrener gant Roparz Hemon, rener Framm Keltiek Breiz, e tigoras Kenstrivadegou displegerer ar vugale ; eun drugar e voe d'ar vrezonerien selaou hon re-vihan tis-

(1) Prezegen an A. Bourdelles a zo embannet war Studi hag Ober.

kleria gant o moueziou fres barzonegou brezonek.

E park ar sportou, eur mor a dud a gemeras perzh er Gouel pobl, elec'h ma voe kavet tro gaer da eslammi ouz yaouankizou kelc'hiou keltiek Bro Dreger (Landreger, Bear, St-Brieg, Gwen-gamp, Lanuon) e korollou ar vro, heuliet gant hor gwella biniouerien ha gwelout hor gourinerien tregeriat.

Diouz an noz, eun abadenn c'hoariva ha kan a voe eur milierad tud, eun abadenn vrezonek penna da benn, a spered hag a yez !

Eun dudi e voe klevet gant Lazou-Kana Lanuon ha Landreger kanaouennoù ar Bleun-Brug ; Tinaig ha Janig Lucia, kanerezed brudet ar Pelem en eur boked soniou breizek ha keltiek. Tri bez c'hoari disklriet gant ampartz : ar Gornandoned diweza, an Dakenn dour, C'houez ar rost gant strolladou Tan-noz (Landerne), Priel ha Kelc'h keltiek Landreger, a ziskouezas d'eomp e oa hor c'hoariva o vleuni a-nevez.

An abadenn a voe klozet gant komzou entanel, an Ao. Perrot a bedas e genvroiz da zerc'hel start d'ar brezoneg, d'e gomz hep mez, d'e vruda hep aon, rak emezan e ar brezoneg so ene Breiz, hep brezoneg n'eus Breiz ebet !

Ha goude beza trugareket Tregeriz ha kement Breizad deuet d'ar Bleun-Brug da enori Yann V, diazeour ar Bleun-Brug a lavaras d'an holl kaout fizians e amzer da zont hor bro, rak eun heol nevez a zo o para a-us d'hor Breiz karek, Bro ar zent, Bro goz hon Tadou.

Setu aze kenta Bleun-Brug ar brezel ! Daoust d'andesterion a zo breman evit sevel gouelioù, a bouez bras eo bet, muioc'h eget na sonje ar renerien ! Hep mar ebet, an Aotrou sant Ewan, paeron Breiz, a benrene eur barr an nevou ar gouel breizek-se lidet en e ger. Meuleudi d'ezan. Ra vezo getlet er bloaz a zeu lakaat war zav eur c'hendalc'h par da hini Landreger. H. C.

Ar vugale er Bleun-Brug...

Kenstriverien yaouank Bro-Dreger bodet dirak Ti-Ker Landreger, goude Kenstrivadeg an displegerer...

Ganto, an Ao. Lec'hôien, person Kemper-Gwezenneg, A. Martray, Kannad ar Yaouankiz (Secrétariat de la Jeunesse) hag an Ao. Yann Fouéré, Pennrener ar Brezoneg er Skol, Luc'hakeudenn • OLOLÉ !

EVIT BEZ NEVEZ AN DUG YANN V KLEVIT 'TA BRETONED !

galvadenn an A. Kerguezec, maer Landreger

N'eo ket dre ma voe unan eus mistri hor bro eo ec'h enoromp Yann V, met dre ma voe ar gwella amez...

Yann V a labouras kement evit degas gwellaenn en e Vreiz ma siellas pevar emgleo ha daou ugent gant ar broioù all, adalek kerioù brasa an Alamagn betek porzioù brasa ar mor kreiz-douarek.

Dont a reas eun amzer ha den ne grede klask trabas outan ken ; ar mestr eo en e vro ; sevel a ra lezennou dreist ha luak a ro d'an Arzou kaer ; Breiz a deu da veza eur Stad diazezet plom ha frammet mat.

Kement a boell en deus ar Prins ma lez, pa varv, e vro e peoc'h ha pinvidik mor.

Brokus e voe Yann V ouz an holl ; karout a rae ar bobl ha mont a rae da welout an dud e pep korn eus e zouarou, en eur frealzi e zujidi, en eur lakaat ar c'hlemmou da deval, en eur lakaat urz e yaic'h ar gouarnamant hag en eur zelouz kement hini, uhel pe izel, a c'hoantae komz outan.

Ar mojennoù a zo bet klasket sevel aneb d'ezan, goude e varo, a ya e brusun, dirak testiñ splann an Istor.

Edouq an XIX vet kantved, an Dug mat-se a zo bet ankounac'haet ar greñn ha mezus eo zoken pegeñ dilezet eo bet; hen digoll a rankomp bremañ.

Miz-veur Landreger, ugent vloaz a zo, a oa en eur stad glac'harus dre ma ne veze ket ententet mat ar-walc'h outi ; hizio, avat, e vez kempennet ar-zevri hag eul lodenn vras eus ar pezh a oa bet disantret a zo adare, en he c'haer, evel gwechall.

Ar chapel a lakeas ar Prins sevel, silapet diwar he zro ar c'hinkladurioù didalvez a oa berniet enni, a zo kaerget, ar-nevez 'zo, gant gwer a liou, ha gant eun aoter vuzudus, e mein ar vro, er-

Kas a c'heller ar profou d'an Ao. Chaloni Laine, person Landreger pe d'an Ao. P. Dellille, mestr-sekretour ti-kêr Landreger. Ra gaso pep Breizad vat e skodenn evit ma vezo savet eur bez eus ar c'haera d'an Hini a reas eus hor Bro "eur gwir baradoz an douar", pemp kant vloaz a zo !

miniou Breiz kizellet warni ; eno, e kreiz ar sioulder, el lec'h m'eo bet falvezet gantam kaout e gavell-bez, eo e tle Breiz adsevel e vez, eur bez ken kaer ma roio brud da Vreiz.

Sonet eo an eur da gas ar menoz-se da benn ; edomp, end-eeun, o vont d'hen ober pa zavas arnev bras ar brezel war douar hor bro ; setu, avat, arouezioù a ro d'eomp da anaout emañ an arnev o pellaat, an amzer o vont da zevel ha ne vo mui kement a drouz etre ar Fransizien ; e skol ar boan e vezo bet deaket d'ezo ober diouz ar skouer dispar en deus roet d'ezo ar zoudard kalonek en deus harzet ouz o bro da goueza en he foull ; kompren a raint gwelloc'h, hiviziken, kentelioù an Istor.

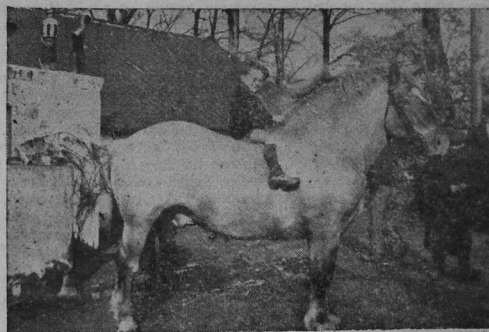
Ouspenn-se hon eus bet al levezad da adkavout eun darn eus relegou Yann V ; goude beza bet laketa etre daouarn pennadurezioù kêr, e tistroid d'ar bez en devoa c'hoantet an Dug evito.

En diwez, galvadennou ha gourc'hemennou a deu d'eomp a-bep tu hag a ro d'eomp nerz-kalon ar-walc'h da gas an traoù da benn.

Dre-ze, hizio, d'an 29 a viz eost 1942, pempkantvet deiz ha bloaz maro Yann V, lidet en hon touez gant ar Bleun-Brug, pennadurezioù kêr Landreger, kêr-benn bro Dreger, a ra, dre va mouez eur c'halvadenn d'ec'h c'houi holl hor breudeur a Vreiz, evit ma paelimp hon die, hep dale pelloc'h !

Ouzoc'h c'houi holl, Breiziz a Vreiz, Breiziz a Vro-C'hall, hag ouzoc'h c'houi holl, kenvroiz, hag a zo pell bras diourzomp war an douar estren, eo e komzomp evit m'hor skozelet, dre ho profou, da seveni eun ober a feiz hag a daolo enor war ar rummad en devezo e sevenet.

GUSTAV A GERGUEZEC,

Daou signon bras...

Hed ar wech eo bet troet paotred-yaouank ha gwazed hor maezioù d'en em fougela eus nerz ha gwennvder o c'horf, eus o ijin, eus o ampartiz.

War dachenn o micher da genta.

Eul labour-korf eo labour ar c'hrouer. Arabat e ve kredi evelato e ve netra nemet eul labour-korf. Goulenñ a ra lvez eur spered bouedet mat ha lemm, dalc'hat war evez ouz kant tra. Klaskit 'ta niveri an holl draoù a ranker da c'houzout evit heza, ne lavaran ket eun talfaser, met eul labourer-douar ar-zoare ; hir e ve ar reuteunad amez.

Hini pe hini marteze eus ar re a zo tec'het kuit diouz ar maezioù a ra goap eus micher o zad : « N'eo ket micher ebet, emezo, eul labour evit tud dizek ha tud diwarlerc'h ! » gant eun hej d'o skoaz hag eur mouz'hoaz dibalamour war o muzelloù. Klask tro hir da respont d'ezo a ve koll amzer. Eur ger hepken : ne gredan ket e ve ezomm kals muioc'h a spered hag a zeskadurez evit ober toullou en tikeji-mestro e Paris pe evit darbar ar vansonerien.

Koulskoude, m'ar d'eo ar spered eur mevel mat war ar maez, korfet mat e rank beza ivez al labourer-douar ; alies e vez klasket ha klasket mort e gorf. Pet ha pet paotr-yaouank a quita ar maezioù dre 'n abeg m'o deus an rak an douar. Kriz eo lezenn an douar evit korf an den : labour pounner, skuizus,

hep ehan kouls lavarout, gredet dre n'eus forz peseurt amzer.

Pa jom ar c'hrennard er gêr eus ar skol en deus da genta e greiz' hag e gorf da ober ; blot eo c'hoaz d'ar marteze an tamm anezan ha laosk ar mellou eñnan daoust m'eo bras marteze ha kiget mat. Abred e sao c'hoant gantam mont da heul ar re all war hep labour ; n'eo ket evit gouzavv chom war-lerc'h pe grezi bihanoc'h ; alies, diouz ar pardaez, e vo morzet e izili ha diwezat en noz e vo c'hoaz e ervennoù o labourat dre e gousk. N'ar ket boazet nemeur da zamant d'ar re yaouank na d'o alia da gemerout o amzer pe d'en em zizamma eun nebeudig ; ar c'hontrol eo, gant eun tammig goap e teuer abenn d'o lakaat da labourat er c'hriz ; « evel-se ez ay ar vicher en e gorf ! » ha gwall stokajoù a bakont, dreist-holl e-pad an hanv. Nebeut ha nebeut e teu korf al labourer d'en em ober diouz pep seurt skuisterioù ha bec'hoù.

Micherioù a zo hag a glask nerz an divrec'h, lod all nerz an diwesker, lod c'hoaz startijenn ar c'hoazlez, gant al labour-douar an holl izili a c'hoari a-bep eil hag e tigoront, e kaletañ, ec'h astennont, e startañ ; ar c'horf-bras a en em zispak hag e teu d'ar paotr-yaouank eur stumm kaer a gorf ; krenv evel an dero, soupl ha gwenv evel an haleg, ahelet mistri ; chom a ra evel-se

WAR
MAEZIOU
BREIZ
■
ar
Baotred
vat !

keit ha ma vez yaouank ha tomm e wad.

Eur blijadur eo neuze d'ar paotr-yaouank en em glask ouz e gori, c'hoari gant e nerz ha kont ar baotred-vat a zeu alies he zro e marvailhou ar gwazed, pa vez eun tammik tommet d'ezo dreist-holl.

N'oa ket gwaz a-walc'h gwechall an hini n'en doa ket graet « yun an nao steredenn ». Chom a ranked hep tamm, eun dervez penn-da-benn, da balat da heul ar re all, betek ma pare nao steredenn en oabl. Ar re all a fache gant gwella ma c'hellent, e c'hellit kredi — c'hoant gwaska ar fougeer a vez atao — met pa zave ar yuner e benn evit sellout ha niverl, diskleria oa poent koan, n'eo ket nao steredenn eo a veze o para met ugent ha kant...

Setu amañ eun dervez bras, eun dervez falc'hat, medi, trouc'ha lann pe geuneud... Diredet eo holl gwazed ar c'harter. Piou a grogo da genta ? Gwaz e ranko beza pa zeu war e lerc'h mevel bras pe vestr an ti all, dreist-holl ma sav heligenta kenetrezo. Bucan a-walc'h e tarz a-wechou ; eur ger trenk pe eun diviz berr : « Arabat eo d'it skel war va boutou ! — Chach ganez 'ta neuze pe chom war-lerc'h ! » ha dioustu ar sugellou war ar stenn, ar muzellou prennet, an dour o tivera aradenn diouz an taliou, ar gwazied c'houezet... Ne weler ken nemet keinou kromm oc'h en em heul hag o rinka didrouz — n'eus sac-kein ebet ken — ne glever mui nemet trouz sec'h ar binviachou o tiskar an ed, an dremmenn o fuilha hag eur wech an amzer ar maen-lemma o skel war an dremm... an alc'houeder o pi-gant hag o plafat uhel gant e gan o tarz a skiltr en aer goret. Ar mestr-tiegez a ra an neuze da zamanti d'ar vederien : « Goustad paotred, greomp labour vat ha labour vraz, ne badimp ket er c'hriz, evel-se; mouzc'hoarzin a ra avat ennan e-unan : « traou a yelo d'an traon ar-raok an noz ! » En dervez war-lerc'h evit-se, estreget unan — etouez ar vistr-tiegez da vihana — a gavo tro da vont d'ar foar pe d'ar c'hoavell pe da jom da dalfasat war-dro an ti... N'emaint ket kals e-chal da gregi ha da zerc'hel gant eul labour war-eeun...

E kichen ar poullou-lin, an ogeodou, e

veze mein da deurel war al lin da oqi ; mein bounner e veze lod anezo. « Set' amañ eur villeni ha n'eo bet dibradet gant den pemp bloaz a zo... Alo, paotred, en em arosit outi ma vo gwelet ha paotred vat a zo c'hoaz ! »...

Hag evit dougen gant ar c'hravaz ! C'hoavec'h kant lur a ra eur c'hravazad, Seiz kant lur eur c'hravazad vat, Eiz kant lur eur gwall c'hravazad.

Tabut a zav er foenneg... Eur c'hravaz a zo aze ha foenn glaz warni ken tra c'heller. Pehini eus an daou babor a lavaro paouez da genta. N'eo ket dougen ar c'hravazad eo an tenna eur wech m'eo dibradet diouz an douar, met he dibrada hag eeuna ar c'hein gant. Savet eo ar c'hravazad ha yao dre ar prad bouk betek an ode. Pehini a asour po ?... Hag e vo amañ anezo e beilha-dennou ar goañv-man...

Deuet eo mare an eost hag emacomp gant an douma. Uhel eo dija ar goloeg ha setu tro paotr e forc'h troad hir.

« Petra 'zeu ganeoc'h 'ta paotred ? neiziou filip !

— A ! er mod-se emañ kont ! c'hoavaz az peus da gaout ? Bez' ez po ! »

Breman avat e vez graet tammou ha n'eo ket tammouigo eo ! Daou ec'h en em laka ar gaserien kolo evit sevel ar forc'had, unan oc'h ober harp da benn an troad forc'h hag egile o chacha... stampa 'ra ar c'haser o vont eus ar fi-cherez d'ar goloeg, termat a ra... eun taol bec'h krenn hag ar forc'had er vann, eeun e zivrec'h gant ar c'haser... Prim ha mort eo sanket ar forc'h daou-viziek er zamm, plomm er c'hriz. Komppez eo ar bec'h... en em reuda a ra breman paotr e forc'h troad hir hag ar forc'had war ar goloeg, forc'h vihann hag all, o veuzi du-ze ar vermerien dallet... « Tammou bihanoc'h ! paotred ! tammou bihanoc'h ! brizerez a zo ganeoc'h ! — Brizerez ! bremaik e welint da vihana ! » Hag en dervez war-lerc'h e vo kavet, en tiegez tosta, paotr e forc'h troad hir ken diskuiz ha tra, prest adarre da gregi. Hag e vo lavaret : « Pell 'zo n'hon eus ket bet eur seurt kanfard gant ar forc'h troad hir... e dad a oa eur gwall labourer ivez... »

El leur ez eus savet klaouestre. Piou a zammo ar zac'had gwiniz poumnera da gas d'an irchier ? Aman, evel e mbur

a labour all, n'eo ket an nerz nemetken a ya gant an maout, ijin a ranker da gaout, kaout an taol eo ! Alies e vez gwelloc'h ijin eget nerz. Mar deman ar portez war al lec'h, den mistr ha skanv marteze, met boazet da choukata daou-c'ham-luriou, d'ezan e vo ar gounid.

Samma ha dougen war ar c'hein n'eo ket ar memes tra. Klevet em eus bet an eo eus unan hag a voe lakaet seiz kant lur war e gain da zavel d'ar c'hriz-gnol. Ne zoublas ket, terri a reas avat eur bazenn dindanan.

Nann ! n'eo ket nerz hepken a rank da gaout al labourer met ijin, gwenver, ampartz war ar vicher. N'eo ket ar bernlou kig eo an dud kreiva nak ar re ampartz, pet a zo hag a ra o c'horf mez t'ezou.

Hirio emañ « foar ar begou ». Mevelien ha mitizien e zo deuet da glask koumanant.

« Daoust ha gouest oc'h da doulla eeün eun ero ? » Gwechall e veze ardeg hag e teue paotred an tenn, ar gwella labourerien anezo, da arat pep-hini d'eo dro gant an alar bihan dirak eun nebeud ezec'h karget da varn o labour ; tro-war-dro d'ar park eur bern tud diredet, fouge enno gant paotred-yaouank o farrez pe o c'harter.

Ha karga ? karga eost, karga kolo pe foenn, karga keuneud ? Karga adreuz a zo aes — ha breman, siouaz ar re yaouank n'ouzont mui nemet karga adreuz — met karga eeün ? N'oa karga ebet karga adreuz gwechall, gant an hencho fall a oa ; kaer ho pefe starda al liemmen diou ha teir gwech en hent, abred e vije rinklet ar c'harrad, gant eost kraz dreist-holl. E-lec'h karga eeün, setu karga neuze !

Ha bernia ? kolo, foenn... ober berniou plomm en o zav, mistr diouz an traon, digor en o c'hriz, klozet mat diwar-c'horre ha kempennet brao goudeze ar penn anezo troet ouz ar gwalarn

evit n'en defe krog ebet enno nak avel na glao. Labour vraz ha labour vat, labour gempenn.

Arat, bernia, karga setu aze petra ranke gouzout ober eur nevel mat.

N'oa ket stank kennebeut ar re a oa mat da voueta an dourneuz dre gezeg. Arabat teurel eun vendoseann en he feze ebarz, bouda rafe an dourneuz ; met gouzout fuilha brao an duilha war an daol, derc'hel dalc'hmat boued e gennou an dourneuz, na re na re nebeut, ha mont evel-se difrae gant an douma e-serr dizilha mat an eost.

Gouzout kas ar c'hezeg ouz an dourneuz a oa eun abadenn all. Teurel evez ouz ar frappajou krenn dreist-holl pa vevet o kregi pe pa vez kezeg da zeski; mont dalc'hmat, hep gwaska re, lakaat an holl gezeg da ober o lod. Eur c'haser fall a gezeg a dorr ar mame, a galkenn, ar sterna, a skuiz ar c'hezeg en aner. Peurlvua e veze lakaet re goz da ober ar vicher-se.

Gouzout gouella ar filzier pe ar filchier war an anne bihan... n'eo ket n'eus fors piou a oule hen ober a-zoare, ha pep-hini a gawe e venviachou evel m'en devoa o govellet. Meder pe falc'her mat a rank beza eur mestr govellet.

A-hent all beza difrae gant pep labour a oa eur perz-mat. Beza buan da vedl, da endramma, da c'houennat... Arabat oa chom da bakat kellienn, digor ar c'henou, pe da ganta pet bram a yae arbiou, met labourat, heb ehan, mont ingalik, krog d'ar mare ha derc'hel betek an noz.

Setu labourerien neuze !

Mevellen hag a veze klask d'ezo ; n'eo ket ar seurt-se eo a jome « war al lann » da foar ar begou.

Mistri tiegez ha ne jome ket o dourou da « zellout ouz an heol », maget mat o loened, kaer o zrevajou, naet o farkeler... n'eo ket ar re-ze eo a veze lakaet foar warno.

(da heul).

Y. K. A. M.

Tud yaouank ar maeziou, brudit endro d'eoc'h ar c'he-laoennou brezonek. Goulennit ouzimp niverennou « FEIZ HA BREIZ » a vezo kaset d'eoc'h evit netra.

AN DUD DIWAR AR MAEZ

AN DUDCHENTIL

Gwella ma c'hellan, gant 'va fluenn, — daoust ma 'z eo kropet va bizied gant ar gozni, — e verkan amañ, lorc'h ennon, buhez va c'henvroiz, tud diwar ar maez, muia ma 'z int. Ha, pa lakan « tud diwar ar maez » n'eo ket hepker: al labourerien-douar, ar gemenerien, pe ar gemenered, met ive an dud-chentil, ar re a zo o chom er manerlou. Evito da gaout frankoc'h tiez, savet, peurliesia, e skeud gwez bras, ne dint ket, evit-se, eus eur ouenn dishenvel, n'eo ket estren int ! War ar maez emaint o chom, komz a reont yez ar vro, an douar o deus da garout, ha da zifenn, eo douar hor bro. Ar garantez evit ar c'horn-douar, a zo evel eur blantenn a zav ouz ar manerlou, koulz hag ouz an diez tierz ; klevet em eus heveleple komzou o koueza diouz muzelloù eun dijentil, ha diouz re eun den dioc'h an deiz : « Gwell eo ganen klask va boued dre amañ, eget beza pinvidik e lec'h all ! nemet e chomin em farrez eo ! »

Lavaret em eus ec'h anver an dud (alies) dre hano o zi ; kement-se em gav ive gant tud ar manerlou : an darn vrasa anezo n'o deus ken leshamv nemet hano ar c'hornig-douar, darempredet gant o zud koz a-rumm-da-rumm eur maread anezo n'emañ mui ka vell o gouenn etre o daouarn, met pa vez, e hano a vezo o leshamv ; chom a chom a ra stag outo, setu e c'heller lavarout e kasant, atao, d'o heul n'eus forz e pe vro ez eotat, eun tamm eus douar benniget Breiz.

**

Labourerien ha tud ar manerlou a zo, eta, lakat war an heveleple douar evit en em glevout, evit en em garout. En em glevout a reont, hag en em garout a reont ive, rak fiziañs a ren etrezo, ha diwar ar fiziañs, e sav ar garantez. Digas a ran amañ da zoñj, d'am lenne-rien, eus « Itron Nizon », an hini a oa

brudet dre he madelez, en he farrez ha tro-War-dro ; panevet d'ar vad he deus graet en he buhez, n'hon divije morse anavezet ha kanet, ar c'hanaouennoù talvoudus en deus dastumet he mañ, en e levri kaer : « Barzaz-Breiz » ! Ha n'ouzoun ket e pe lec'h amañ ar breiz-zad n'oar ket, dindan envor, ar c'hourblad kenta eus klemvan an itron :

« Allaz ! allaz ! maro itron
Maner ar Genkiz-a-Nizon !
Me a wel evel koummou du
A guz an heol a bep tu.

Hag an eil poz, leun a veuleudi :

« Hor mammig paour, pa n'emoc'h
[mui

Piou dorro pelloc'h hon naon-ni ?
Piou roy d'eomp dilhad ha louzou ?
Piou bareo hor gouliou ? »

Hizio, a dra zur, ez eus medisined hag apotikerezh e kement parrez a zo ; n'eus mui ezomm eus al louzeler koz a raed gwechall er manerlou ; met, meur a zoare a zo d'ober vad, hag ar vertuzioù kristen a dle dougen frouez ennoimp-ni, holl, hizio kouls ha dec'h, ha warc'hoaz kouls hag hizio. Ar pezh hon eus bet digant Doue, a zo roet d'eomp, h'eo ket evidomp hon-unan, met evit ar re all ; ma 'z omp lakat, war an douar, e stadou disheñvel, eo evit ober vat an eil d'egile, evit en em zikour, hag en em skouerria. Me oar n'eo ket stank an dud evel an Itron ez eus hano amezhi uheloc'h ; evelata, em eus klevet ha gwelet meur a dra va-unan ! Merka rankan diwarbenn eun aotrou a oa m'ar e barrez ; bemez, diouz an noz, arak staga da lavarout grasou, e chome eur pennad da zeski e gatekiz, hag e gentelioù all, d'e vab yaouank. Ar paotr a oa dievez kaer, hanter-amzer ne ouie ket e gentel ; hag eun dro an tad a yeas droug ennañ, hag e taolas al levri pell dioutañ, hag, en eur skei war an daol : « Ne rin ket ken a skol d'it ! skouarnek ma 'z out ! » emezañ. Hogen, arak mont d'e wela, e tostaas ouz e vab, ha, gant eur

galon izel, e lavaras : « N'am eus ket roet skouer vat d'it, va faotr ; en em lezet ouh da vont, droug oa ennon ; pardon a c'houlennan digant Doue ha diganez. » Hag, outañ e-unan a lavare : « Petra ! karget oun da c'houarn ar barrez ! da welout war ar re-all ! ha, va-unan, n'oun ket goust da zont a-benn ac'honan ! » — Ma vije kalz a véred heñvel ouz an den-se, me gav d'in ez ale eunoc'h an traou er parrezioù ! Troet d'ober vat oa, ne nac'he paour ebet, e servicherien hag e verourien o devoa hast outan, meulet oa gant an holl, laouen ouz kement hini a deus d'e gaout.

Eur wech, edo o vont d'ar vourc'h, war e droad, pa welas, harp ouz ar c'hleuz, eur baotrezig o ouela dourek : « Petra a zo arru gamez, merc'hig ? emezan.

— Ar groaz am boa bet er skol, disadorn, am eus kollet, ha ne gredan ket mont ken d'ar gouent, gant an da veza gourdrouzet gant al lemezh ! emezi.

— Deus gamen, bihanig » emezañ. Hag heñ kregi en he dourn, ha d'ar gouent war-eün, da gaout ar superiorez.

— Ar baourkêz-bihan, emezañ, a zo o tifronka, abalamour m'he deus kollet he c'hroaz ! setu amañ ugent real da breza eur groaz all, ha dek gwennez d'ar baotrez da breza madigou. »

D'ar mare-se, n'oa ket ker an traou, ha da gredi eo, he deus bet, Katellig, eur bern kraon ha kouignoù dous evit he dek kweneg !

Tad hennez, diouz al lavariou, a oa, ive, eun den eus ar c'henta ! Pet gwech am eus klevet, gant Visant goz, hano diwarbenn ar bloavezh e oa bet berren-terz-boued... Ker gwaz ha bremañ, nemet e c'helle, an neb a gare, prena gwini gant e wennien. Met, nebut a Wennien a oa war ar maez, nemet er maner Petra reas an aotrou ? Lakat prena an holl winiz a oa e marc'had Landi, hag o ranna etre an dud ezommek. Ha Visant a zalc'he soun e benn da lavarout : « An dra-se oa tud, neuze ! »

Beza pinvidik n'eo netra, ma ne ouzer ket ober implij vat eus an danvez ! ober aotrou n'eo ket kalz d'an hini en deus aet ! ar pezh a dalv eo an doare da rei, hag ar garantez a zo er galon : « An doare da rei a zo gwelloc'h eget

ar pezh a roer ». An nep en deus skiant, amzer, deskadurez, ha dle lakat kement-se e servich an nesa. Hag a bet am eus gwelet, em yaouankiz, o vont da gaout aotrou ar maner, pa veze eur gudenn bennak da zrouestla ; pa 'rave tabud etre an dud ! pa zave ezomm eus eun all mat ! Hag heñ, ken habask ha tra, a zelaoue an eil hag egile, a lakae peoc'h etrezo, a roe ar c'huzul a c'houlennet digantañ, hag eur gwennez bennak oustenn, a-wechou d'ar beorien. Eur gomz vat en devoa atao evit an holl, karet oa gant kement hini e amaveze, ha ne gaven ket souezus klevout va amezogez, Nôn, o lavarout d'in eun dro : « An Aotrou Doue, en e vadelez, en deus lakat ar maner, amañ, demdost d'eomp ; ha n'eus forz petra a vez, dal ma vezomp nesc'het, e kavomp, bepred, skouzall ha frealzidigez eno. » Ha n'eo ket kaer klevout kement-se en hon amzer ? pa 'z eus, war an douar, leun a dud oc'h en em hegal ! p'eo breinet eur maread kalonou gant ar fouge hag ar wariz ? Wardro seiz vloaz a zo, pa voe beziet aotrou ar maner, e parrez L..., eun den a spered eus ar-gichen a reas, e brezoneg, eur brezegenn dirak e vez : « Anken a zo er c'halonou, emezañ ; piou a vo bremañ madoberour ar vro, skouzall an dud ezommek ? (den ha n'en defe keuz bras d'ezañ !) Karout a raer kement tud e barrez ma veve ganto hag evelto ! Hag ar re-mañ, eus o zu, en em lakae ive « er gêr » en e vamer. »

Ha koulskoude, hennez n'en devoa na danvez bras, na deskadurez dreist, met kalon ! gwella tra en deus roet Doue d'an den, da veza etouez e vreurdeur, pa ouezer ober implij vat amez !

Ne nac'homp ket o divije kêriz joa an eil ouz egile, hogen, va menoz a zo ez eus muioc'h a garantez etrezomp tud diwar ar maez ; evel ma lavare eun amezogez koz d'in, nebut a amzer a zo : « Ni, wardro du-hont, a oa kerent tosti ! Pegement e sko ar ger-se war va c'halon baour, frailhet gant an disparti ! Ha soñjal a ran ive peger c'houek eo ar youc'haden-mañ war muzelloù eun aotrou eus Goueled-Leon :

« O ! tud va bro ! tud va farrez ! pegement o c'haran ! »

Tintin ANNA

(Luc'hskeudennou Galbrun Bear)

Embannadenn Maro Yann V

Seni a ra ar glas-nobl e iliz-veur Landreger... Embannour Breiz a zigouez war ar blasenn, en e raok eun trompilhour

Trompilhadeg.

An heulier a-zehou a sav e vaz hag a hop :

• Tud Breiz. Selac'huit holl, hag e klevoc'h gwell a-ze ar c'helou bras !

An heulier a-gleiz a gemenn :

• Embannour ar Vretoned, grit ar pezh hoc'h eus da ober ! »

An embannour a embann :

• Tud a enor ha tud a bedenn, c'houi holl tud a lignez uhel, Kêriz, Kouerien ha Merdeidi eus Dugelez Breiz, pedit Doue evit ene ar prins uhel, hegarat, madaezuz ha brokus meurbet, Yann Vontfort, pempvet dre an ano, bet edoug e vuhez, dre c'hraz Doue, Dug Breiz, Aotrou ha Mestr war an douar ha war ar mor, a zo paouez tremen e maner an Touch, e kichen an Naoned, d'an navet war nugen-t-mañ a viz eost, pevarzek kant daou ha daou ugent. Pedit kalonek m'en do an Aotrou Doue truez ouz e ene ! »

An heulier a-zehou a embann :

• Maro eo an Dug, ar c'hristen mat meurbet ! hon Aotrou meur hag hor Mestr. »

An heulier a-gleiz a respont :

• Maro eo an Dug, maro eo an Dug ! »

Embannour Breiz :

• Maro eo hon Aotrou meur, an Dug Yann, pempvet dre an ano ! Tud Breiz, pedit evit e ene !

• Hon Aotrou meur, Dug Fransez, kenta dre an ano, a reno, war e lerc'h ; tud Breiz, enor, brud vat ha buhez hir d'ezan ! »

An daou heulier a zav er vann o bizier :

• Maro an Dug, bevet an Dug ! »

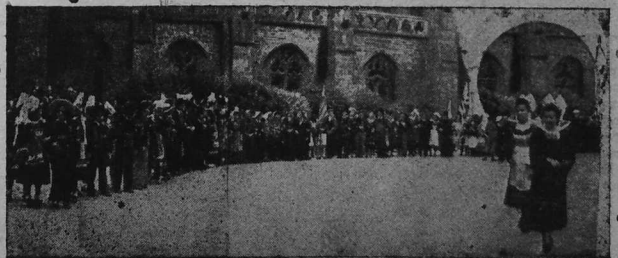
Trompilhadeg.

An embann-man a zo bet sayet gant Jorj.-G Toudouze, diwar ar skridoù koz

E Bleun-Brug Landreger

En iliz-veur, epad MEU-LEUDI YANN V, ar penadurezloù hag ar veleien...

(Luc'hsak. Galbrun, Bear)

Ar c'helc'hioù keltiek bodet dirak an Iliz-Veur warlerc'h an oferenn-bred. En tu dehou, an dimezelled Tinaig ha Janig LUCIA, kanerezed ar Pelem.

(Luc'hsak. Galbrun Bear)

WAR DREUJOU AN DISKAR AMZER

Hanvez all ebet, moarvat, kement hag an hini a zo, en deiziou-man, oc'h ober e dalarou, ne vezo bet ker bras mall da welout o tont...

An hant eo amzer an eost hag an eost a ro d'eomp an danvez bara... peadra da vaga hor buhez...

Sonjit-ha, nag a anken, a pep lec'h, e kerz ar bloaz, oc'h esa gouzout penaos e vije gellet mont betek an eost !

Ha setu, dre vadelez Doue, war bouez en em ziaeza, eun tammig, pep hini diouz e du ; war bouez beza plz ha kempenn, ez eus bet gellet adarre, paka an daou benn, hep re a c'hloaz.

Goude n'oa bet warlene ken difounn an ed, ken dibuilh an avalou douar, piou lavaro n'eus ket aze eur burzud ?

Et goudeze da egari war al lezennoù a glask rei e vegadig da pep unan, eus pred ar vuhez ! D'am sonj, e yle-femp, ar wech-man, da vihana, o ben-niga, pegwir o deus pellat diouzomp an naoneguz, mamm ar freuz hag an dispac'h. Gouzout gouarn ha n'eo ket gouzout rei nebeutoc'h ha disteroc'h evit gellout padout.

Tra souezus, hanvez all ebet ne zigase gantan kement a esperans ; ha padal, hini ebet, abaroue pell amzer, n'en deus chachet war an dud diwar ar miz eur bec'h ken pouner a anken hag a boan.

Ret eo mont tregont vloaz bennak war hor c'hiz — ar bloaz 12 — evit kaout eun hanvez all, hag e ve bet ken trubuilhus ober an eost, eget er bloac-man. Pep tra d'zeblante dont a vat, e penn kenta an hanv. En desped d'ar berrentez ludu, eur miz mae gleb en doa roet d'an trevajou doare vrac ; ha pa ne oa mul ; koulz lavaret, nemet astenn an doum evit grignolia ar greun, ar gwail amzer a zo en em lakaet da c'hoari he fenn.

Epad miz eost, en e bez, ar glao, o koueza bep eil d'ervez, pa ne vezé ket bemdez, en deus arneuet an éd paour, er parkeier hag el leuriou. Ha

dirak frouez ho labour, lakaet evelse en argoll, an dud a zo bet ramnet o c'halon, ha n'oa ket, siouaz, hep abeg.

Ha koulskoude, war al labour douar, eurus ar re ne gollont ket fizians, daoust pegen tenval e vez awechou ar goabrenn ; eurus ar re a oar gortoz, en desped da bep tra, zoken pa venn an traou mont da goll. Rak, abred, pe ziwezat, awechou er poent diweza, an amzer a deu brao, just a-walc'h, evit gellout lakaat an traou e savete.

Ha n'eo ket ar pezh a zo c'hoarvezet en hanv-man ? Hep mar ebet, ez eus aet kalz greun da goll, diwar goust an amzer fall. Brasoc'h koulskoude, eun tamm brao, eo bet ar bern a zo gellat da gloza er bloac-man, eget warlene. Ha kement-se, en desped d'an drubuilh a zo bet, a dl lakaat ar veuleudi da zével eus hor c'halon war-du an Aotrou Doue ; kement-se ive a dle rei fizians d'eomp, ma vez gouarnet mat an traou, e c'hellou pep den kaout e damm bara pemdezic, da c'hortoz an eost a zeu.

Lod a lavar e vez falloc'h an amzer breman eget awechall. Ha gwir e ve

A-hed ar wech ez eus bet bloaveziou diaes da ober an eost, en hor c'horn douar, ken tost d'ar mor, hag ar pezh souezusa eo, pa z'eus deuet kement a wellaen en-dro d'eomp, e ve hon tiegeziou, ken nebeut a zolierou hag a c'h'ranchou da gloza an ed nevez-dournet.

Nag a boan, p'en em gav bloaveziou, evel an daou ziweza-man, o klask kraza an ed, ha nag a c'h'reun a ya da goll !

Gant ma ne deuiimp ket, di da vihana, kristenien, da goll priz hor poanlouf

Ha n'eo ket evit rei tro d'eomp da viter an habasker, merk brasa ar zantelezh, eo e lez Doue e groaz da boueza warnomp ? Evit m'hon devezo ive, emichans, nebeutoc'h a zle da bae d'Ezam war dreujoù ar bed-all !

L. B.

Kemennadurez nevez an Ao. 'n Eskob DUPARC evit ar Brezoneg er Parreziou

Embann a reomp eun droidigez eus kemennadurez an Aotrou Duparc, diwarbenn kuden ar brezoneg en hor parreziou, hag ar pezh a glasko ober eskopti Kemper ha Leon evit ma ne vezo ket dilezet yez sent koz Breiz er geleannadurez kristen.

Ar brezoneg a zo dilezet muioc'h-mui, hen gouzout a rit ervat, eme hon eskob 'karet. Hon gwelet hon eus graet. Mantrus eo kle-vout penaos e parreziou brezonek e vez desket katekiz gallek d'ar vugale, na vez desket nemet brezoneg outo gant o c'herent. Poent bras eo herzel.

Hervez va all, an Ao. Vikel-Vras Jonoour a vodas e Kemper, pevarzek beleg, daou lean en o zouez, holl migoned d'ar brezoneg, c'hoant dezho holl labourat evit ma vezo enoret.

Goude beza studiet a-greved e pesourf-stad ennañ ar brezoneg, ez anvjont eur strollad, tri ezel ennañ, karget da aza en eskopti eur stourm renet gant urz vat evit ar yez.

Setu amañ amañ an anoloù : an Ao. Cha-lon Ar Ster, enseller an eskopti ; an Ao. Abad Guivarc'h, aluzener skolvistri Sant-Sebastian, sekretour ; an Ao. Abad Nedeleg, kelenner er C'hoerdi bras, teñzorour.

Karget int ganin da gavout skozellerien ha stourmerien e pep kora eus an eskopti, evit ma vo graet wardro ar brezoneg en holl skolioù a-zevri-kaer hiviziken.

Fizjont ennoç'h a reomp d'o skoziañ eñ o labour.

Merket e vo spisoc'h penaos en em gemer er skolioù a-benn ma tigorint adarre. Hogen diwar vremañ, ret eo, tremen ret zoken, aza ar stourm a vo da ren.

Ra glevo holl beleien eskopti Kemper ha Leon komzou nerzus an Aotrou Duparc ; ra stourmint evit silvidigez ar brezoneg ha ra vezo gellet lavaret c'hoaz, daoust d'ar gau graet d'hor yez a-nevez-ze, e meur a barrez.

Ar brezoneg hag ar feiz
A zo breur ha c'hoar e Breiz.

Kenstrivadegou ar Bleun-Brug hag Ololé

Karantez virvidik Bretoned vihan evit Breiz, he yez hag he feiz

Ar vugale o devoa da zével eñ le, an eur gemeret skouer war Yann V, a douas d'e 10 vloaz, pa voe sakret Dug Breiz, da veza difennour ar feiz hag ar vro.

Embann a reomp amañ, skridoù ar fe genta, er brezoneg evel n'eo bet akfivet ganto ! Degarezet ar fazioù en doafe-akriva, met kement-se ne vije ket degouezet ma vefe bet desket d'hor vugale ar brezoneg er skol evel m'her graer evit ar galleg.

Yann ar Barz, Kroaz Eder, Plougerne (Bro Leon), 14 vloaz, a lavar ar c'homzou kaer-man :

Yann V oajet hepken a zek vloaz a oa sakret roue ar Vretoned e Illis-kathedral Raozoun. Eno dirag an holl dud asamblet e reas ar bromesa da zifenn atao Doue hag e vro.

Ni amañ Bretoned ha Bretonezed yaouank renevezomp hirio bromesa ar Roue Yann V.

Prommetomp e vezomp fidel da Zoue ha d'or bro. Prommetomp da zifenn betek ar maro yes koz hon tadou ; karomp atao douar hor Breiz goloet e vrug hag a lann.

Yann V a chomas fidel de bromesa ; Ni ive dalc'homp hon hial. Matreze e vezo dies deomp hen ober.

Var hon hent e kavomp a bep seurt dan-teriou brassoc'h anñ eil evit egile mez tout

e klaskint dirzel ac'hanomp dioc'h hor bñ, diouz ar brezonek. Met en despe dezho, ken-

Priz kenta « le Doue ha Breiz »

Eur groaz keltiek arouez vugale « Ololé », kizellet e koat, warni ar c'homzou man : Doue ha Breiz, Vvet kantved Yann V. Landreger, 30 eost 1942.

dalc'homp) betek ar fin. Sant Erwan ha Santez Anna a zikouro ac'hanomp.

Pedomp anezo a greiz kalon hag eun dervez e velomp, ni Bleizi hag Erminigou, hor Bro Breiz brassoc'h ha kaeroc'h evel bis-koas en eur Frans nevez, katholic hag heurus ; hag evel ar brug enn hon lanneler e vezo grichenet ar brezonek en hor c'halonou.

Labouromp assemblez evit honor Breiz. Kompont ha karomp ar brezonek evel ar sent kos, ha neuze e chellomp kana a vouez buhet evel al labouret !

O Breiz ma bro, me gar va bro !
Tra ma vo mor ' vel mur ' he zro !
Ra vezo digabest ma bro.

Hag Emile Quééré, eus a Dredarzec, hag en deus lakaet war zav eur strollad brezonegerien vihan, anvet « Floched sant Ewan », setu aman e le :

Me Emil Quééré, ganet en Tredarzec, a brontet gant graz Doue ac ar Werh-ez bezañ fidel da Vreiz ac da yez on zadou koz. Difenn a rin nell gant kalz a nerz kalon se kalz a 'gourra' rak yez Breiz eo ive buez Breiz Fidel a vin ive da pez a lar an tri gliz-se : « Doue ha Breiz ».

Ya, klizt ran ivez karet Doue evel on zadou koz ac a gare nean dreiz ho halon. Doue eo ive on zad ac gleet eo d'imp pedi neant gant kalz a fiars. « Breiz », an nano on Bro, Bro ar Vretoned.

Promettit ran ive bezañ fir eus ma hanon Breton rag Breiz-Izel eo ma bro garet ac a gleet kavout kalz a respet evit rak hounz eo Bro ma zadou koz, bro ac a neuz douguet aboun dalec ' wan gane.

Ha Ronan Moenner, (15 vloaz) eus a Blo gonneg.

Hirio, Jesus me ha bromet da zivennat ma bro ha ma religion, c'hoant an meus e vezo anavezet ha karet va bro Breiz.

Kenstrivadeg ar prezegetez

Priz kenta : an A. Kefouanton, eus a Lanhourne (Bro Leon); Eil priz : An A. Guedec, Gwitevede (Bro Leon); Trede priz : an dimezell an Dred eus Landreger (Bro Dreger).

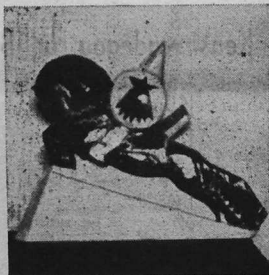
« Feiz ha Breiz » hag ar Bleun-Brug a ginnig o birvidika gourc hemennou d'ar vrezonegerien yaouank-se ampart war dachenn ar prezegetez vrezonek.

moñse ne meus bet an o tiskouez e oan kristen ha breizad.

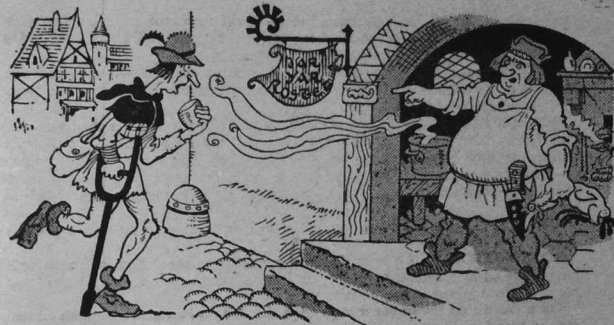
O va Breiz, karet ha rant anoc'h evel ma garant va mamm ho va zad. Difenn a rin anoc'h e glis e zifennin va dad ha va mamm. Yann V, hac zo bet karet digant an holl Bretonned a galon, Yann V ha zo er barodos o chilaou hor pedennou, pedennou kaer meurbed, pedennou brezonek ho tont diwar mausellou potred ha mere' hed Breiz, Yann V; bezit sonj do zigourit hanomp, da rei d'imp servichet Doue ha Breiz, glis mo peus gret c'houl ho unan pa vostienna ho pro Breiz ha zo pempkant bloas hirio.

Komzou evelse, kouezet eus muzellou, pe gentoc'h diwanet e kalonou ar vugale-se a ro fizians d'eomp ni, brezonegerien goz, e amzer da zont Breiz. Da vihanan, seurt bugale ne rusint ket eus o ano, hag eus o gouenn. Ra vennigo an Aotrou Doue hag hor Sent ar re a lak hor yaouankizou da vale war roudou an Tadou.

Prizioù kenta al le « Doue ha Breiz » : Priz kenta : Yann ar Barz, Plougerne ; Eil priz : Emil Quere, Tredarzec; 3de priz, Ronan Moenner, Plougonec; 4e priz : Yann Balcou, Tredarzec ; 5vet priz : Jeffig Chevilotte, Breizès; 6vet priz : Fernand Mudes, Bear ; 7vet priz : Pierrig ar Rouz, Ploueskat.

Priz kenta Kenstrivadeg ar Prezegetez « NOVENOE » e priaj Kemper, savet gant R.-Y. Kreston

C'HOUEZ AR ROST

C'HOARIADENN

TENNET EUS BUHEZ SANT EWAÑ GANT HERRI CAOUISSIN

C'HOARIERIEU : Ewan Haelori, avokad ha barnar e Landreger.
Job ar Baleur, klasker bara.
Gourdigalon, tavarnour, pinvidik mor ha piz gagn.

An arvest mañ a dremen, e Landreger, war al leur-gêr ; en tu dehou, eun nebeud diri da bignat en eun ostaleri ; a-us an nor, eur skritell, war eur bla' denn houam.

JOB AR BALEER (a zigouez en eur gam) —

A-bep tu am eus redet
Da glask an eurusted,
Da glask labour,
Da c'houtit va bara.

GOURDIGALON (a deu war dreuz e zor hag a hop droug ennann). — Kerz ac'hanen da glask da vara, e lec'h ma kiri, gant da vouez racouet; gouest out da lakat va lipiq koulz ha va gwad da drel.

JOB. — Pep hini a rank gouit e vara, gwella ma c'hell, den mat ; c'houi a labour en ho kegin ha me, ar barz baleer, ra gan war dreuzou an tiez dre ma' an ; me ' garfe a-walc'h beza bet en ho lec'h ! Neuze, da vihan, em blis gel' let, debri leiz va c'hof, ken alies ha bemedez.

GOURDIGALON. — Ma c'houezenn va bara hag her gran, her gouezenn diouz ar c'houezenn a Weles o pizenna war va zal.

JOB. — N'eo ket souez ; eus ar beure d'ar pardaez, emac'h wardo an tan, gant ho podou, ho perio hag ho torbodou.

GOURDIGALON (e kounnar). — Boued ar groug ! Sell, ne vefen ket pell evit mont d'az tiskulia d'an archerien ; n'ouzes ket ' ta, emacout o komz ouz keginer Provost Landreger a ra an enor bras d'in da zont en de-mañ da leina da ostaleri ar Yariq aour.

JOB (o c'houezat c'houez vat ar meusiou). — A ! setu aze perak ez eus kement a c'houez vat o tont eus ho kegin ; va gwella gourc'hemennou, Aotrou

« C'est la langue qui révèle l'âme d'un peuple, qui garde sa personnalité, qui protège sa liberté, qui entretient son patriotisme, qui unit fraternellement le cœur de ses enfants, qui enrichit son patrimoine intellectuel, qui traduit bien tout ce qu'il y a de plus intime, ses convictions religieuses et ses affections de famille. »

Mgr. DUPARC

Extrait d'un discours prononcé le 9 juillet 1923 à la messe du cinquantenaire de la Société Archéologique.

Gourdigalon ! Karet em bije beza bet pedet da azeza ouz ho taol, en de-mañ.
GOURDIGALON. — Ne garfes ket, evelato, ez afe truilhelenj eveldouz te da azeza ouz taol ar Provost, ha dreist holl em zi !

JOB. — Ha perak ne 'z afen ket ? Eur gêr-man ez eus eun den uhel ha ne ra ket kement-se a c'heizou ! Bemdez emañ o rei degemer da dud eus va renk. evel ma vijent bet aotronez vras.

GOURDIGALON. — A ! ya ! gwelet a ran ; c'hoant az peus da gomz d'in eus Aotrou Kervarzin, Ewan Haelori. A ! ya ! setu aze eun all hag e lec'h dastum arc'hant bras, evel ma oa aez d'ezan hen ober, gant an deskadurez en deus, a zo o kas e stal da stalig hag e stalig da netra ! Gwella pez a zo n'eo ket deuet en e benn, c'hoaz, dont amañ da c'houlenn leina gant e beorien !

JOB. — O ! Nann ! rak ne ray ket d'an ti-mañ an enor da ober e ziskenn ennan !

GOURDIGALON. — An enor da ober e ziskenn ennan ! Kerz ac'hanen hailhevod ha buan ; bremaik e teuy ar Provost amañ gant e dud ha n'em eus ket a c'hoant e vefe lous treuzou va dor.

JOB a dec'h ; an tavarnour a bign en e di ; Job a jom a'zav, e kreiz al leuren ; tenna a ra eus e visac'h eun tamm bara sec'h. — Treut eo ar gwesteurenn ; ma ne vije ket bet an tavarnour-mañ ken digalon ha ma 'z eo, em bije bet gwelloc'h pred !

(C'houesaat a ra c'houez ar rost)

— Na pebez c'houez vat a deu eus ar gegin-se ! Eur froudenn a dreuz va spered ; ne vo ket ken sec'h va bara, na ken treut va lein ; O !... ar c'houez vat a deu diwar ar c'hig rost a zo o peizat e kegin Gourdigaon. (**C'houesaat a ra**) Mat eo ! (**Debr a ra e vara**) Kaout a ra d'in e tebran eun drailhenn gis leue... (**C'houesaat a ra**) hag al lipig d'he hgul ; (**C'houesaat a ra**) ha an alumenn viou elacouret-se peger mat eo ! Teuzi a ra er c'henou. Santez Anna venniget ! Emaer o tibezia eur yar indez, lart toaz, gant kistin ebarz (**C'houesaat a ra**) Biskoaz n'em eus tanvet netra ker mat ; setu m'em eus bet eur pred mat hep dispign eun diner ! Eur pred a eur skoed, lein ar Provost, ha n'eus ket a fin. Tro ar c'houign-amann hag ar frouez, eo ! (**C'houesaat a ra**) **GOURDIGALON (en deus gwelet ha klevet Job hag a'hop.** — A ! te a vat a zo eun den ha n'eo ket nec'het evit gouzout penaos en em denna ! Me az kaso ac'halese da laerez c'houez vat va, rost !

JOB (o tistre). — O ! la ! Aotrou, n'em eus lavaret ger na graet droug ebet d'ec'h, a greden !

GOURDIGALON. — O laerez c'houez vat va rost emacout aze, hep gouzout d'in ! Ma ne baees ket e weli petra a en em gavo ganez ! Mab gast laer !

JOB (o tistre). — O ! paea petra ! Ne dleam netra ebet d'ec'h !

GOURDIGALON. — Eur skoed, va mignon, eur skoed evit beza c'houesaet c'houez vat va c'hegin.

JOB. — C'hoant c'hoarzin ho peus ! N'emaoun ket, evelato, o vont da baea d'ec'h eur pred ha n'em eus ket debret !

GOURDIGALON. — Sell ! sell ! sell ! bremaik e oa lorc'h ennout, koulskoude, war da veno, o tanva va leue, va yar indez, va alumenn-viou hag e oas zoken o vont da lonka va c'houign-amann.

JOB. — Graet em eus ar c'hoarise evit ma ne vije ket ker sec'h va zamm kreun ha ma 'z aje lamproc'h aze d'an traon.

GOURDIGALON. — A ! louam ! tapet out da zourn er zac'h ha n'helles ket nac'h ; degas d'in da skoed.

JOB. — N'hellan ket ; n'em eus nemet eun diner.

GOURDIGALON. — A ! mat neuze e vo eun taol prosez ! An A. Ewan Hae eori n'emañ ket pell ac'han.

JOB. — C'hoant c'hoarzin ho peus, evelato.

GOURDIGALON. — N'em eus na c'hoant c'hoarzin, na c'hoant koll va cunzer ! Deus war va lerc'h ! (**O c'hrosmolat outan e-unan**)

— Petra? Lonka 'leiz e c'henou c'houez vat va c'hig rost ha kaout c'hoant da gaout an drase, c'hoaz, evit netra !

— M'ho tistoko, ne vo ket pell an dale !

(An Aotrou Ewan Haelori a zigouez.)

GOURDIGALON. — A ! Setu an Aotrou Haelori ! (Da Ewan Haelori) : Aotrou, ar foeter-hent man en deus graet gaou d'in...

EWAN. — Petra en deus graet 'ta ?

GOURDIGALON. — Eul laeroni, war dreuz va dor ha ne fell ket d'ezan paea !

JOB. — Aotrou Ewan, n'eo ket gwir !

GOURDIGALON. — Ro peoc'h 'ta ha va lez da gomz !

EWAN (da Job). — Ya ! bremaik, me az klevo.

GOURDIGALON (laouen ha lorc'h ennam). — M'ho trugareka, Aotrou ! (da Job) Gwelet a rez an A. Ewan a benn bremañ, a zo a-du ganen anat a walch eo !

EWAN (oc'h heja e benn evit lavaret nann). — M'ho ped hepken da ziskleria d'in perak e teuit d'en em glemm eus ar paourkaz den-mañ ha goude m'ho peza diskleriet ar pezh ho peus da damall, an eil d'egile, me a lavaro gant plou emañ ar gwir ha gant plou emañ ar gaou !

GOURDIGALON. — Eno eo, Aotrou ; ne vezoc'h ket a-du, sur oun, gant eun ailhon evel henmañ, a deu e toull va dor da lonka c'houez vat ar meuzou a aozan evit ar Provost, eur vorzed leus, eur yar indez hag eun alumenn viou... Eur pezh kovad en deus graet, m'hen tou d'ec'h !

EWAN. — Ne welan ket en defe graeteur gwail dra !

GOURDIGALON. — A ! nann, c'hout a gav d'ec'h ! Met an truilhoc-se a oa lorc'h ennan o veza m'en devoa graet eul lein vat diwar va c'houst-me, hep dispign eur gwenneg.

EWAN. — Hag e c'houlennit petra digantan ?

GOURDIGALON. — Eur skoed aour !

EWAN (da Job). — Ha c'hout, petra ho peus da lavaret evit en em zifenn ?

JOB. — O ! Aotrou Ewan, c'houesaet em eus ar rost, gwir eo, met n'em eus her graet nemet evit rei d'in da gredi, pa n'am eus nemet bara sec'h, em boaz graet evelse eul lein vat.

Eur skoed ? da belech ez in da glask kement all ; eun diner am eus ha netra ken.

GOURDIGALON. — Evit an hini ne bae ket e zle emañ an toull-bac'h !

EWAN. — Gortozit ! n'em eus ket douget c'hoaz va barnedigez (**Da Job**) Ha neuze, va mignon, ha gwir eo ho peus lonket c'houez vat ar meuziou edo an ostiz-man oc'h aza ?

(JOB a lavar ya, gant e bean.)

EWAN (da C'hourdigalon). — Hag ho peus her gwelet ?

GOURDIGALON. — YA ! m'hen tou, ker gwir ha ma 'z eus pemp biz ouz an doum-se ! hag e c'houlennan beza laket da rosta ouz ar ber, va-unan, ma la varan gevier !

EWAN. — Mat ! (o tiskouez eur skoed) eur skoed, evel henmañ eo a c'houlennit n'eo ket 'ta, evit beza laeret diganeoc'h c'houez ar rost ?

GOURDIGALON. — Ya ! Aotrou ! eur skoed.

EWAN (a laka ar skoed da zeni hag a lavar da C'hourdigalon). — Klevet ho peus ar zon, eur zon skilt, n'eo ket 'ta !

GOURDIGALON. — Ya ! klevet mat em eus ; eur skoed aour eo hennez anat eo ! (**outan e-unan**) Kalz a zo bremañ hag a ra peziou faoz, met henmañ n'eo ket unan faoz eo !

EWAN. — Mat ! pa 'z eo gwir ho peus klevet, ez eo bet paeet mat d'ec'h, gant ar zon-se, c'houez ar rost en deus ar paourkaz den-man lonket war dreuzou ho kegin.

It en dro : n'it ket da veza ker sellus-se hiviziken ha bezit trugarezus ouz ar re o deus naon.

GOURDIGALON (sebbzet a c'hrosmol hag en em denn pinous).
EWAN (da Job). — Ha breman, deuit ouz taol gamen da zebri ho lein.
JOB laouen a gan :

Nann, n'eus ket e Breiz, nann n'eus ket unan,
Nann, n'eus ket eur zant, evel sant Ewan I

AR GOUEL A GOUEZ.

C'HOUEZ AR ROST a zo bet diskleriet evit ar wech kenta e *Bleun-Brug 1942*, gant kalz a ampartiz gant c'hoarierien *Kelc'h Keltiek Landreger* : an *Aotronez Stanis Nicol* (Job ar Balear), *Per Delille* (Ewan Haerlori), *Ronan an Dissez* (Gourdigalon). Ra gavint aman abers Feiz ha Breiz hag an oberoerien ar gourc'hemennou ar c'houeka.

DASTUMOMP AR BRUZUN

evit pinvidikaat hoz Brezoneg

Eveziadennoù abers an Aotrou VALLÉE :

Trugarez n'ebc'h evit an degemer hoc'h eus rōet d'am lizer diwar-benn ar gériou. Setu aman eveziadennoù all.

Eur skouer eus an doare ma vez distreset gériou ar vez eo eler rōet evit « hier au soir » en ho niverenn all eus Feiz ha Breiz. Nezeur eo ar gér reiz, nethiw e kembraeg. Setu aman eur skouer all. Tarval-troad « cheville du piéd » e Kerne a zo aet, e le-ohiozso da arval — hag e lec'hioù all da aval-troad. — Diwar-benn ar penaos eus an distresadennoù pobl e kavoc'h diskleriadur e levriou Dauzat dreist-holl en e levf « Géographie linguistique ». Lenn ar peiz a lavar eus an « télescope », daou c'her a son hevel o tont d'en em geja.

ROLL-GERIOU AN NIVERENN MEURZ-EBREL

- 130. — **AZVI**. Gwella gér brezōneg evit « murir ». « Mur » a zo, azvet (Kembraeg adfidel, distaget azved).
- 137. — **BUZUBUL**. Kentoc'h bizbul « c'ho-hi an eteo ». Ernault, Geriadurig, page 50-51.
- 140. — **KISTINENN**. Furm reiz krestenenn. Geriadur p. 324.
- 142. — **KLONDRE**. Furm reiz koundre. Ernault, p. 315. Ar gér-se a reer gantan, «couspenn, evit « cousin sur le joug des boeufs » ha « imposte ». Heman a zo stag ouz gouryen an nor evel ar « cousin » ouz yeo an efen.
- 143. — **KOARENNI** « se figer ». Idem Treger, ha koarañ. Ernault p. 301.
- 144. — **KRIBELL-TOUSOG**. Evit kabell-tousog. Treger tog-touseg.
- 147. — **DICHOUTAL**. Evit dichouat. F7-

Ra vezo kavet e pep parrez Breiz-Izel, eun « dastumer bru-zun brezoneg ! » Eul labour a bouez bras eo.

KELEIER AR MIZ

Goude ar Bleun-Brug...

Renerien ar Bleun-Brug a drugereka da genta kement hini en deus e Landreger roet e skoazell evit aozha gouelou Yann V hag ar re all eus tro war dro, hag eus pep korn a Vreiz o deus kemeret perz en abadennoù : c'hoarierien, sonerien, kanerien,

korollerien, gourinerien, prezergerien, hag all. Trugarez ivez d'ar c'helaouennou o deus brudet ar Bleun-Brug evel « La Bretagne », « La Dépêche de Brest », « l'Ouest-Eclair », « Le Nouvelliste de Bretagne », « Arvor », « l'Illustration » Le Courrier du Finistère

Gounit Gouelou Landreger

War 54.938 lur 25 a zispignou ez eus chomet eur gounid a 42.707,75 a zo bet rannet evelhen : 14.235 lur 90 evit Bez nevez Yann V ; 14.235 lur 90 d'ar Bleun-Brug ;

14.235 lur 90 da strollad Prizonidi Landreger hag ouzpenn 2.061,55 (kestou, profou evit ar brizonidi).

Gouelou Meur Yann V

An A. a Gerguezec, maer Landreger, en deus graet e venoz ober gouelou kaer meurbet evit binnigadur bez nevez Yann V. Studiet en deus gant an A. Perrot hag Herri Caouissin, sekretour ar Bleun-Brug ar gu-

denn-se, ha ne c'hello forz penaos beza kaset da benn nemet pa deuto ar peoc'h en dro. Met kement-se ne viro ket ouzomp da staga da caza an «traou adalek vremen, ma fell deomp dreist-holl lida gant lufur gouelou meur Dug Roueal Breiz.

Gourc'hemennou Eskopti St-Brieg ha re ar Prefed

An A. Chaloni Brochen, vikel vras eskopti St-Brieg ha Landreger en deus digemeret en deizioù tremen an A. Bouillé, pennener ar Bleun-Brug ha lavaret d'ezan pegen laouen e oa bet o kemeret perz e Vret kantved Yann V ha diskoazet eur wech c'hoaz e asan war pal ar Bleun-Brug, a labour evit Breiz war dachenn ar feiz katolik, en

eur chom er maez eus ar politikefez.

An A. Foschotta, prefed St-Brieg, en deus kaset d'an A. Perrot eul lizer hegarat meurbet evit rei d'ezan da c'houzout pegen laouen e oa bet o kemeret perz e Gouelou Landreger hag hetet en deus kalz a bers d'ar Bleun-Brug evit an amzer da zont.

Ar Bleun-Brug er Radio

D'an 22 a viz gwengolo diweza, Radio-Breiz he deus skingomzet lodennoù eus Bleun-Brug Landreger. Deuet mat e oa, gwir eo, met souezet a-walc'h omp bet, evel unan eus hor mignoned hag a skrivas d'omp :

D'an 22 a viz gwengolo diweza, Radio-Breiz he deus skingomzet lodennoù eus Bleun-Brug Landreger. Deuet mat e oa, gwir eo, met souezet a-walc'h omp bet, evel unan eus hor mignoned hag a skrivas d'omp :

« Mantrel oun bet gant abadennoù Roazon-Breiz war ar Bleun-Brug ; n'am eus klevet nemet galleg ha koulskoude, kaout a rae d'in e vije deuet Wärlterc'h son ar c'hleier, a oa brao tre, embann maro Yann V e brezoneg, ho prezegen d'oc'h »

Yann V enoret gant ar Vretoned vihan divroet

Diabezour ar Bleun-Brug d'an 29 a viz eost, a resevas e Landreger ar pell-skrid (telegramm) kaer man :

Le Mans. — **Fedils Bretons** Fell diouz an neiz commémorant loïn du nid Ve centenaire saïre Jean V royal Duc de Bretagne, pa

messe pour âme du souverain breton. De oour avec Bleun-Brug et OLOLE. Vive la Bretagne. Charles Lardé.

Ha n'eo ket kaer an dra-se ? ha n'ema ket karantez Breiz o vleunia e kalonou hor re yaouank, zoken pell diouz an neiz ?

Eun deiz Gouel breizek en enor d'an Ao. an Estourbeillon

D'an 11 a viz here a zeu e vezo lidet e ker-benn Breiz eur gouel breizek en enor da 40 vet deiz-ha-bloaz ma kemeras «tut Kevredigez Broadel Breiz an Ao. Markis an Estourbeillon. Setu aman diverra rollad an dervez gouel-se.

Oferenn evit Breiz, lavaret gant an A. Mary, yezadurour breizek. Prezegen e brezoneg gant an A. Perrot, tener « Feiz ha Breiz ».

Da 9 eur 30, e iliz-veur Roazon, dindan Renerien an Aotrou Roques arc'heskob Breiz,

Da 10 eur 30 : E ostaleri Bro-C'hall (straed ar Moniz), dindan renerien an A. Rogh Grand, kuzulhier broadel, prezegen war « Buhez Breiz o vleunia », gant an A. Pochet du Haut-Jusse, kelenner istor Breiz o

Skol-Veur al Iiziri.

Da 11 eur 30 : Bodadeg Veur K. B. B.
Da 14 eur 30 : E C'hoariva Roazon, d'indan renez an A. Quénette, prefed rann-
vroadel hag an A. A. Dezarçois, mirour Mir-

Skoliou vrezonek an hanv

EN ARGOAT

E maner an Higolenneg e parrez Berrien (Menez Are) brô ar skrivagner Jakez Riou, eo bet digoret e miz eost diweza eur skol-hanv evit ar vrezonegerien yaouank.

Eur skol a bouez eo, rak ma'z eo eun dra vat studia ar brezoneg epad miziou, pep hini en e gorn, kas poelladennou da reiza, bet an eurvad d'ha darempred. Aman c'hoaz ar yez implijet a voe ar brezoneg na pe-
tra 'ta : skol, studi, kontadennou, kanaouennou, c'hoariou, ebatou, e brezoneg. Ha nag a zudi en eul lec'h ken dudius.

Er bloaz a zeu, red eo esperou e c'hellor sevel skoliou evel hini sant Iltud e meur a gorn a Vreiz, dreist-holl e lec'h n'ema ar brezoneg en arvar. Gwir greizennou adve-

diou ar Vro, Abadenn Kan, Koroll ha c'hoari Edoug an abadenn-se e vezo roet eur Prof d'an A. Markis en Estourbeillon, testeni eus anaoudegez ar vrezonegerien d'ar Stourmed koz breizat.

bloaz, ha dreist-holl komz, komz brezoneg hepken !

Prezegennou, divizou a voe graet en Higolenneg diwarbenn danvezioù, a bep seurt, yez, kelennerez, skiantou, hag all...

Hep mar ebet, Skol an Higolenneg a zo eur gammad all en arak er stourm evit ar brezoneg.

EN ARVOR

zounekaat a vo ar-Fe 86.

Ra vezo trugarekaet ar genvroiz a lakeas war zav skol sant Iltud Beg Meilh, dreist-holl hor c'hennel Yann an Beg, Yann Vourc'hiz, Per Eusaif, Mark ar Berr hag an Itron Quemere, hag ar boan o deus kemeret a vezo digollet en hanv a zeu gant eun niver brasoc'h a vugale a ziredo laouen da skol sant Iltud evit

Deski anaout abred
Brudou meur o zadou
Ha komz kouz ha barzed
Brezoneg o mammou !

Eur zeizenn a enor

Seizenn Ofiserien Strollad an Dud a Enor a zo bet roet d'an Ao. Duparc, en eskopti, gant an A. Normand, amiral an dud a vor e Brest, d'an

Kantved parrez Lamber

D'an 20 a viz gwengolo eo bet graet e Lamber goude ar c'hantved bloaz abaoe ma'eo deuet he liz, e unan eus lizroù kosa Gouele-Leon ha savet war roudou ebestel kenta Breiz-Izel, da veza liz-parrez.

Ar Gouele a zo bet eus ar c'haera hag a zedenas eur bern tud da Lamber, evel ma n'oa ket bet gwelet biskoaz kement.

Person Ploumoger, an A. Lanches, a gomzas

Xvet Pardon an Itron Varia e Koatkeo

Pardon Koatkeo a zo bet heuliet er bloaz-mañ gant muioc'h a bardonerien eget biskoaz. Eur beleg yaouank, gwiadik eus ar barrez, an Tad Jezou, mab milin Ror-Lann, a ras ar pardon hag an Ao. Dantec, kelennerez e Lesneven, a brezegas.

An AA. Dorig ar Voyer, eus a Roazon, Pol Montjarret, eus a Wengamp, hag Eflam Cuvén,

Brezonegerien er C'hlanvdi

An Aotrou Vallée, af yezadurour ha den gouiziec anavezet gant an holl vrezonegerien, Gwilherm Berthou Kewerziou, sekretour Emsavadur Breiz hag an Aotrou Perrot-Fener « Feiz ha Breiz » a zo bet nevez

operet. Trement mat eo bet an traou ganto, zoken gant an aotrou Vallée, daoust d'e oad.
- Ra zegaso Doue yec'hed a-nevez d'ezo evit ma c'hellint kendalc'h gant o labour breizek ken talvoudus.

LEVRIOU « FEIZ HA BREIZ »

Levriou mat ha mace'bad mat ha plijadurus da lenn

graet diouz doare lakat er pakadou a gaser d'ar brizonidi, a zo en harlu.

Mat eo kas peadra da vaga korfou hor prizonidi, dereat eo ivez kas d'ezo peadra da vaga ho speredou, peadra da lenn, peadra da gana.

I. — LEVRIOU BREZONEK

CHRISTO, savet gant an A. Guillou, skeudennet gant Rene Roy, kaera levr brezonek an XIX^{vet} kantved 20 real.
MIZ MARI, kurunen nevez d'ar Werchez, savet gant an A. Breton 20 real.
GENOVEFA A VRABAN, savet gant Glaoda ar Prat ha skeudennet gant an dim. O. de Villers 20 real.
BUHEZ MIKAEAL AN NOBLETZ, savet gant an A. Uguen 20 real.
KENTELIOU WAR AL LABOUR
DOUAR, gant an A. Becot 20 real.
TELENN ARVOR, savet gant August Brizeux 20 real.
VICTORIA KONAN A ZANT LUK, gant an A. Uguen 1 skod.
LIZER AN HINI MARO, gant Jakez Riou 1 skod.
IWERZIOU gwelet gant eur Vretonez 8 real.
ENVORIOU EUR GAKOUZEZ, gant V. Seité 8 real.
PREZEGENN AN A. BURLEON, e Bleun-Brug Keranna 8 real.
PREZEGENN AN A. TREHIOU, e Bleun-Brug Plougastell 8 real.

II. — PEZIOU CHOARI

NICOLAZIK, Bayon-Perrot 8 real.
SALAUN AR FOLL, Bayon-Perrot 4 real.
DIZRO AN DIANKET, Bayon-Perrot 4 real.
AR GORNANDONED, Bayon-Perrot 4 real.
EUN ABARDAEZ E KERVARZIN, Colroller-Perrot 4 real.
WAR ROUDOU HON TADOU, Dano Perrot 8 real.
YANN LANDEVENNEC, Cornou Perrot 8 real.
DRAGON SANT PAOL, Y.-V. Perrot 4 real.
PARDON BARABBAS, Y.-V. Perrot 4 real.
AN A. KERLABAN, Y.-V. Perrot 4 real.
AN DIVROAD, diwar ar c'hembraeg, gant Y.-V. Perrot 8 real.
AR VAMM, diwar ar c'hembraeg, gant Y.-V. Perrot 8 real.
BILEZ HAG E VESTE, gant E. ar Moal 1 skod.

AR CHIMINAOJ, gant ar Moal, 8 real.
AN HINI GOZ O VONT DA DENNA HE FOLTRED, gant E. ar Moal 8 real.
YANN POTR AR GER, unan-gomz, gant E. ar Moal. War baperennou distag, ar c'hant 20 real.
SANTEZ TRIFINA, gant ar chaloni Joanno 8 real.
HOLLVELEN, gant Hollsent ar Garrec 1 skod.
AN AOTROU KERIOUAZ, gant Lan ar Goff 8 real.

III. — LEVRIOU GALLEK

ESSAI SUR LA QUESTION BRETONNE par Yves Le Moal 2.50
NOS DEVOIRS ENVERS NOTRE RACE, L'EGLISE ET LES SURVIVANCES NATIONALES, par Mgr. Paquet 2.50
LE BLEUN-BRUG ET L'EGLISE, 1er Pr. TRO-BREIZ, PELERINAGES DES SEPT SAINTS DE BRETAGNE, avec illustrations et une carte hors-texte, par M. le chanoine Le Roy 2.50
LE PERE J.-F. ABRALL, DES MISSIONS ETRANGERES, par M. le chanoine Pérénes 12 Fr.
LES PSAUMES, TRADUITS ET COMMENTES par M. le chanoine Pérénes 15 fr.

IV. — PEADRA DA GANA

KANAOUENNOU BLEUN-BRUG 1920, 1922, 1923, 1925, 1930, 1932, pep levr, 10 lur.
SONIOU FEIZ HA BREIZ, ar pez 8 real.
SONIOU BUGALE, ar pez 8 real.
Kanaouennou war baperennou distag :
KANTIK SANTEZ ANNA WENED ar c'hant 20 real.
GWIR VRETONED, gant an A. Conq ar c'hant 20 real.
GWERZ KER-YS, gant Olier Soustier ha J.-P. ar Skour, ar c'hant 20 real.
SONIT BOMBARD, SONIT BINIOU, gant J. Marechal ha J.-P. Dantec, ar ar c'hant 20 real.
KAN-BALE AR BOTRED YAOUANK, gant J. Marechal ha J.-P. Dantec, ar c'hant 20 real.
Al levriou-se a vezo kaset, dre ar post, d'ar re o goulenno, ouz ar prizioù merket uheloc'h ; skriva evit o c'haout da Rener « Feiz ha Breiz », Serignac, Finistère, C. C. 21.802, Rennes.

Kreski ar prizioù-se eus ar mizou kas a anavezoc'h diouz an timbrou lakat, er post, war ho pakadenn.

Breiziz noit
ho skodenn EVIT :

BEZ

Yann V, dug Breiz

(Kas ar skodennou d'an Ao. Chaloni LAINE
person Landreger (Tréguier))

EVIT : AR BLEUN-BRUG

ma c'hellimp kendalc'h gant hon ero

Ezel a enor 500 lur ;
Ezel madoberour 100 lur ;
Ezel ordinal 25 lur.

Kas ar skodennou d'an Ao. RERROT, rener « FEIZ HA BREIZ », Scrignac
C. C. P. 21802 Rennes, ha raktal e vezo roet d'eoc'h eur gartenn a ezel
**Eur gwir Vreizad a dle harpa kement tra a reer
evit Spered ar Vro**

Ma fell d'eoc'h ober plijadur d'eur Breizad bihan
prenit d'ezan

TROIOU KAER MATILIN AN DALL

Golo livet kaer, skeudennet penn-da-benn
ha skrivet e BREZONEG

Priz : 27 LUR (gant mizou kas)

Editions OLOLÉ, rue Lafayette LANDERNEAU. Mlle Leclerc 28.556 Rennes

Lenh ha studia :

LA LANGUE BRETONNE en 40 leçons,
gant F. Vallée 24 fr.
GRAND DICTIONNAIRE FRANÇAIS-BRETON
gant F. Vallée 100 fr.
SKELTA SEGOBRANL pep levrenn 8 fr.
Mizou-kas ouspenn. E gwerz ti Moulerez Bro-Leon, ru
Lafayette, Landerne.

Koumanantou
da « FEIZ HA BREIZ »

Eur bloaz : 25 lur
6 mi² : 18 lur
Koumanantou strollet
pa gemerer da nebeuta
5 niverenn : 20 lur ar pezh
Kas an arc'hant da :
Y-V PERROT
rener « FEIZ HA BREIZ »
Scrignac C. C. 21.802 Rennes